

OBSAH

PŘEDMLUVA	1
ÚVOD	3
Podněty ke vzniku této práce	3
Vznik a osudy pracoviště	4
Prehistorie	4
Podřízení pracoviště nadřízeným institucím	6
CÍLE BAŇSKOHISTORICKÉHO VÝZKUMU	6
Možnosti báňskohistorického výzkumu	6
Uplatnění báňskohistorického výzkumu	8
PRAMENY BAŇSKOHISTORICKÉHO VÝZKUMU	9
Podklady pro báňskohistorický výzkum	9
Poznámka – význam speciální literatury pro manipulaci s prameny	10
Jednotlivé druhy pramenů	11
Mapy a plány	11
Druhy montánních map a plánů	12
Pomocné mapy a plány s montánními údaji	12
Podklady pro evidenci	13
Mapy pro určení vyhledávaných lokalit	13
Autentické dokumenty (archiválie)	13
v Národním archivu v Praze	13
Moravský zemský archiv v Brně	15
Zemský archiv v Opavě	15
Státní oblastní archiv Praha	15
Státní oblastní archiv Plzeň	15
Státní oblastní archiv Litoměřice	15
Státní oblastní archiv Zámorsk	16
Státní okresní archivy	16
Podnikové a ostatní archivy	16
Soupisy rukopisů	16
Zahraniční archivy	16
Výpočty zásob	17
Posudky a dobrozdání	17
Hmotné doklady	17
Publikace – knihy, časopisy a sborníky	18
Přehledné univerzální práce	18
Všeobecné dějiny	19
České dějiny	19
Všeobecné dějiny hornictví a hutnictví	19
Práce o hornictví, hutnictví a příbuzných oborech ve sbornících	20
Práce o hornictví, hutnictví a příbuzných oborech v časopisech	20
Geologická, mineralogická literatura a geologické vědy	21

Ložisková geologie	22
Mineralogie	22
Montanistika	23
Geologický průzkum a báňskohistorický výzkum	23
Právo	23
Horní právo	23
Báňská správa	24
Sborníky a časopisy obecně historického charakteru	24
Sborníky a časopisy přírodovědné	25
Sborníky a časopisy oblastní a místní	25
Lokální (místní) publikace	25
Monografie (osobností, instituce a problémy)	25
Kroniky	26
Numismatika	26
Báňské školství	26
Prubířství, alchymie	26
Důlní katastrofy	27
Poddolování	27
Archivní sborníky a časopisy	27
Muzejní sborníky a časopisy	27
Edice pramenů	27
Slovníky jazykové a všobecné	28
Statistika, schematismy, kalendáře	28
Bibliografie a soupisy	30
Upozornění	31

METODIKA BÁŇSKOHISTORICKÉHO VÝZKUMU	32
Poznámka	32
Vlastní metodika báňskohistorického výzkumu	33
Analytická fáze báňskohistorického výzkumu	33
Určování lokality a informativní údaje o ní	33
Určování lokality	33
Určení na základě nepřesného stanovení místa	33
Určování podle známého názvu	34
Hledání prvních informací o příslušné lokalitě	34
Vyhledávání údajů v archivních fondech	36
Excerpce a interpretace údajů z podkladů	37
Jazyk a písmo podkladů	37
Přehledná tabulka	39
Písmo – kurent a švabach	43
Chronologie	45
Sfragistika	46

Metrologie	46
Důlní měřictví a kartografie	47
Měřítka důlních map a plánů	47
Srážlivost materiálu map	49
Označování světových stran	49
Vodorovné úhly a jejich znázornění	49
Přesnost montánních map	51
Smluvené značky a způsob zobrazování	51
Rozdíly ve tvaru a ve znázornění důlních měř v důlních mapách	52
Některé publikace	52
Důlní a dolové míry	53
Báňskoprávní předpisy	54
Upozornění na mé práce, zpracované dříve jako součást této metodiky	56
Důlní měřictví, míry a váhy	56
Horní právo	56
Báňskohistorický výzkum, poddolování	57
Syntetická fáze báňskohistorického výzkumu	58
Třídění excerpt (výpisů	59
Vyhodnocování zislaných údajů	59
Kritika získaných údajů	59
Doplňování chybějících údajů	60
Schéma a zpracování zprávy nebo článku	61
Příklad - interpretace údajů konzultačního protokolu z lokality Hřebečná, 3. čtvrtletí roku 1778	65
Příloha 1. - Ukázka krasopisného kurentu a tištěného švabachu	66
Příloha 2. - Rozšířená ukázka krasopisného kurentu a švabachu	67
Příloha 3. - Některé zkratky a značky	69
Příloha 4. - Písmo účtu počtáře a horního úředníka Adama Riese z let 1538-1539	70
Příloha 5. - Text listu císaře Ferdinanda I. jáchymovskému hejtmanovi z 11. 3. 1562	71
Příloha 6. - Výkaz odvodu cínu v Horní Blatné v Krušných horách ve 3. čtvrtletí 1640	74
Příloha 7. - Ukázka pisařových poznámek („čaropis“) - revír Horní Blatná, 1729	76
Příloha 8. - Vizitační relace z roku 1766	78
Příloha 9. - Konzultační protokol, Horní Blatná, 70. léta 18. století	79
Příloha 10. - Úvodní strana patentu císaře Františka I. ke zřízení stabilního katastru ze dne 23. 12. 1817, RGB 2. 3. 1818, č. 1303	82
Příloha 11. - Císařské nařízení z 15. června 1856 pro Vévodství Slezské	83
Příloha 12. - Barevná příloha	84

VÝVOJ PŘEDPISŮ ČESKÉHO HORNÍHO PRÁVA	125
PŘEDMLUVA	125
Technická poznámka	125
Jak to vlastně začalo? A jak pokračovalo?	125
Co je vlastně horní právo?	127
Terminologie	129
I ÚVOD	132
1.1. Charakteristika báňskoprávních předpisů	132
1.2. Pojem „horních práv“	134
1.3. Charakteristika předpokladů zákonodárné činnosti	135
1.4. Jazyk a překlady báňskoprávních předpisů	138
1.5. Sbírky a zrcadla báňskoprávních předpisů	141
2. HORNÍ ZÁKONY	142
2.1. Privilegium krále Václava I. a markraběte Přemysla z poloviny 13. století	142
2.1.1. Podmínky a okolnosti vzniku privilegia	142
2.1.2. Začátky jihlavského dolování	143
2.1.3. Význam článků privilegia a báňského řádu	144
2.1.4. Potvrzení privilegia krále Václava I. a markraběte Přemysla	146
2.1.5. Opisy a otisky jihlavských listin A a B	147
2.1.6. Osudy jihlavských listin A a B	149
2.2. Ius regale montanorum – „Královské právo horníků“ krále Václava II.	150
2.2.1. Král Václav II.	151
2.2.2. Václavovy klady a státotvorné činy	152
2.2.3. Kutná Hora jako materiální základna pro Ius regale montanorum (IRM)	153
2.2.4. Význačné rysy IRM	154
2.2.5. Obsah IRM	158
Kniha I.	159
Kniha II.	162
Kniha III.	165
Kniha IV.	165
2.2.6. Další vývoj	167
2.3. Zlatá bula Karla IV z roku 1356	167
2.4. Konfirmace Jihlavského privilegia Karlem IV.	168
2.5. Narovnání Ferdinanda I. (1534) a Maxmiliána II. (1575) s českými stavy o hory a kovy	169
2.5.1. Obsah Narovnání 1534 a 1575	170
2.5.2. Analogická právní úprava na Moravě a ve Slezsku	172
2.5.3. Charakteristika Narovnání	172

2.6. Patenty týkající se dolových měr a vyhrazených nerostů	173
2.6.1. Obecná situace	173
2.6.2. Začleňování jednotlivých nerostů mezi vyhrazené	173
2.6.3. Dolové míry	174
2.7. Patenty ke zrušení podílu stavovských pozemkových vrchností na regálních právech a jeho přenesení na stát	176
2.8. Obecný horní zákon	177
2.8.1. Obecná ustanovení patentu k vydání horního zákona z roku 1854	177
2.8.2. Podmínky, předpoklady a činnost pro vydání o.h.z.	178
2.8.3. Exkurs do oblastí horních soudů a báňské správy	181
2.8.4. Přehled obsahu obecného horního zákona	182
2.8.5 Obsah jednotlivých hlav obecného horního zákona	182
Hlava 1 - Všeobecná ustanovení	182
Hlava 2 - O kutání	183
Hlava 3 - o propůjčce	184
Hlava 4 - postoupení pozemků a vody důlním podnikům, náhrada škod	184
Hlava 5 - o báňském vlastnictví a o právech spojených s důlní propůjčkou	185
Hlava 6 - o společném provozu dolů a zvlášť o těžářstvech	186
Hlava 7 - o udržování dolů v provozu a o dolových lhůtách	187
Hlava 8 - o vzájemném poměru důlních podnikatelů	188
Hlava 9 - o poměru majitelů dolů k jejich úředníkům a dělníkům	189
Hlava 10 - o bratrských pokladnách	190
Hlava 11 - měrné	190
Hlava 12 - vrchní dozor báňských úřadů nad doly a řízení při něm	190
Hlava 13 - o trestech za přestoupení horního zákona	191
Hlava 14 - o zániku, odněti a vzdání se báňského oprávnění	191
Hlava 15 - o zástavních a přednostních právech na doly a jejich příslušenství v případech exekuce a konkursu	192
Hlava 16 - přechodná ustanovení	192
2.8.6. Nové úpravy horního zákona	193
2.8.7. Zákony a nařízení přijaté v souvislosti s obecným horním zákonem	194
3. BĀŇSKÉ ŘĀDY	195
3.1.1. Obecná situace	195
3.1.2. Charakteristika báňských řádů	200
3.2. Středověké báňské řady	200
3.2.1. Jihlavské báňské řady	200
3.2.2. Německobrodské privilegium z 8. června 1278 - okolnosti vzniku	201

3.2.3. Báňský řád v německobrodském privilegii	202
3.2.4. Ius regale montanorum	203
3.2.5 Báňské řády pro Krupku – zlomek z roku 1464, řád z roku 1487	203
3.2.6. Báňský řád pro Krumlov z roku 1475	204
3.2.7. Skupina dalších báňských řádů podle českého horního práva	204
3.2.8. Doplnky a reformace IRM	204
3.3. Nové báňské řády podle annaberského řádu z roku 1509	207
3.3.1. Jaký byl rozdíl mezi středověkými a novověkými báňskými řády	208
3.3.2. Novověké řády na základě annaberského řádu z roku 1509	210
3.3.3. Obsah řádů podle annaberského vzoru (jak se jeví u krumlovského řádu)	211
3.4. Nový jáchymovský báňský řád z let 1541 a 1548	212
3.4.1. Obecné podmínky vzniku a funkce tohoto řádu	212
3.4.2. Členění a obsah jáchymovského báňského řádu z roku 1548 (1541)	213
3.4.3. Zvláštnosti řádu proti minulosti	215
3.4.4. Reformace jáchymovského řádu	216
3.5. Báňské řády cínových dolů z roku 1548	217
3.5.1. Báňský řád pro cínové doly kolem Hřebečné	217
3.5.2. Báňský řád pro cínové doly kolem Horního Slavkova a Krásna	218
3.6 Jiné řády odvozené částečně od altenberského řádu z roku 1509	218
Báňský řád pro Zlaté Hory z roku 1524	218
Báňský řád pro cínové doly u Horní Blatné z roku 1535	219
Báňský řád pro stříbrné doly u Horního Města na Moravě z roku 1542	219
3.7 Pozdní báňské řády	219
4. DOPLŇKOVÉ BÁŇSKOPRÁVNÍ PŘEDPISY	220
4.1. Frystuňky	222
Charakteristika frystuňků	223
4.2. Instrukce	223
Charakteristika instrukcí	225
4.3. Mandáty	225
Charakteristka mandátů	226
4.4. Rezoluce	226
Charakteristika rezolucí	227
4.5. Nařízení	227
Charakteristika nařízení	228
4.6 Reskripty	228
Charakteristika reskriptů	229
4.7 Intimát	229
Charakteristika intimátu	229

4.8 Patenty	229
Charakteristika patentů	230
4.9. Dekrety	230
Charakteristika dekretů	233
4.10. Dokumenty, které neměly charakter předpisů, ale byly využívány v právní praxi	233
Shrnutí a závěr	234
Literatura	235
Summary	241